

مقایسه تأثیر ۱۲ هفته تمرين هوائي فرزيnde و مصرف شيرين بيان بر ميزان آديپونكتين و مقاومت به انسولين در زنان چاق

نويسندهان:

مريم قاسمي همامي^۱، فرزانه تقيان^{۲*}

- ۱- کارشناس ارشد فيزيولوژي ورزشي، دانشكده تربيت بدنی و علوم ورزشي، دانشكاه آزاد اسلامي، واحد اصفهان (خواراسگان)، اصفهان، ايران
- ۲- دانشيار فيزيولوژي ورزشي، دانشكده تربيت بدنی و علوم ورزشي، دانشكاه آزاد اسلامي، واحد اصفهان (خواراسگان)، اصفهان، اiran

Pars Journal of Medical Sciences, Vol.16, No.4, Winter 2019

چكیده:

مقدمه: آديپونكتين آبيوكيني تازه كشف شده است که توسط آديپوسیت ها ترشح می شود و كاهش آن نقش مهمی در بيماري هاي مرتبط با چاقی از جمله مقاومت به انسولين و بيماري هاي قلب و عروق دارد. هدف از پژوهش حاضر مقایسه تأثیر ۱۲ هفته تمرين هوائي فرزيnde و مصرف شيرين بيان بر ميزان آديپونكتين و مقاومت به انسولين در زنان چاق بود.

روش کار: پژوهش حاضر از نوع نيمه تجربی به روش پيش آزمون-پس آزمون با گروه كنترل بود. ۴۰ نفر از زنان چاق با ميانگين سنی ۷/۱۲ ± ۳/۷ سال، وزن ۹۰/۸۰ ± ۳/۱ کيلوگرم و شاخص توده بدنی ۳۶/۷۵ ± ۲/۳۹ کيلوگرم بر متر مربع انتخاب و به صورت تصادفي به چهار گروه مساوی شامل سه گروه تجربی (گروه تمرين هوائي؛ ۱۰ نفر، گروه مصرف شيرين بيان؛ ۱۰ نفر، گروه تركيبی؛ تمرينات هوائي فرزيnde به همراه مصرف شيرين بيان ۱۰ نفر) و گروه كنترل (۱۰ نفر) تقسيم شدند. نمونه خونی اولیه به ميزان ۱۰ ميلي لیتر از ورید قدامی بازویی آزمودنی ها به منظور اندازه گيری آديپونكتين، گلوكز، انسولين و مقاومت به انسولين گرفته شد. سپس آزمودنی هاي گروه تمرين در برنامه تمرين هوائي فرزيnde ۱۲ هفته، سه جلسه در هفته (از ۱۰ تا ۳۰ دقيقه با استفاده از تردميل) شرکت كردند. گروه مصرف شيرين بيان به مدت ۱۲ هفته هر روز بعد از غذا يك كپسول حاوي ۳۰۰ ميلى گرم پودر ريشه شيرين بيان مصرف كردند. گروه تركيبی به تركيبی از تمرينات هوائي فرزيnde و مصرف شيرين بيان برايد. آزمودنی هاي گروه كنترل در طول پژوهش در هيچ برنامه تمريني منظم شرکت نكردند. پس از ۱۲ هفته تمامی متغيرها در چهار گروه مجدد اندازه گيری شد. برای مقایسه متغيرها در بين گروه هاي مورد مطالعه از آزمون تحليل واريانس يك طرفه و همچنين برای مقایسه هاي درون گروهي از آزمون t وابسته استفاده شد. سطح معناداري <0.05 p در نظر گرفته شد.

يافته ها: نتایج نشان داد که ميزان آديپونكتين پلاسمما به طور معناداري در هر سه گروه تجربی افزایش یافت، در حالی که مقاومت به انسولين، وزن بدن و شاخص توده بدنی کاهش داشت ($P<0.05$). در ضمن اين شاخص ها در گروه كنترل تغيير نكروده بودند.

نتيجه گيري: تمرينات هوائي فرزيnde به همراه مصرف شيرين بيان برای کاهش وزن بدن و بهبود مقاومت به انسولين در زنان چاق می تواند استفاده شود.

وازن کليدي: تمرينات هوائي فرزيnde، شيرين بيان، آديپونكتين پلاسمما، مقاومت به انسولين

Pars J Med Sci 2019;16(4):30-38

مقدمه:

وزن رو به افزایش است [۳ و ۲]. عوامل متعددی از جمله عوامل اجتماعی - اقتصادي، کم تحرکی، افزایش دریافت کالری، عوامل بیولوژیکی مانند ژنتیک، سن، جنسیت در بروز چاقی نقش

چاقی يك بيماري مزمن است که با افزایش بافت چربی به ویژه در ناحیه شکمی شناخته می شود [۱]. اين بيماري در كشورهای با درآمد کم در حال افزایش است و در ايران نيز بازه چاقی و اضافه

* نويسنده مسئول، نشانی: اصفهان، ارغونیه، دانشكاه آزاد واحد اصفهان [خواراسگان] ، دانشكده علوم ورزشي.

تلفن تماس: ۰۳۱۳۵۰۰۲۳۵۲ - ۰۳۱۳۵۰۰۸۰۴۲۱ . پست الكترونيک: F_taghian@yahoo.com

دریافت: ۱۳۹۷/۰۳/۱۰ | اصلاح: ۱۳۹۷/۱۱/۱۵ | پذيرش: ۱۳۹۷/۱۲/۲۵

کم هزینه برای پیشگیری و درمان عوامل خطرزای بیماری های قلبی-عروقی توصیه شده است [۱۳]. از طرف دیگر، در سراسر جهان برای درمان چاقی و جلوگیری از بیماری های ناشی از آن روش های مختلفی از قبیل درمان های دارویی- گیاهی، رژیم غذایی، لیپوساکشن، ورزش و فعالیت های بدنی استفاده می شود. تحریک متابولیسم و افزایش مصرف انرژی با استفاده از مواد گیاهی از دیگر روش های مورد توجه کنترل وزن و درمان چاقی است [۸]. گیاه شیرین بیان با نام علمی Glycyrrhiza glabra L. و نام انگلیسی Liquorice, Licorice عرق سوس یکی از مهم ترین گیاهان دارویی بومی ایران است. این گیاه در کرمانشاه، ایلام، فارس و استان اصفهان به شکل علف هرز و یا به صورت کاشت رویش دارد [۱۴]. ریشه شیرین- بیان دارای ترکیبات متعددی از قبیل قندهای مختلف تا ۱۸ درصد، فلانوئیدها، استرونولها، اسیدهای آمینه، صمغ و نشاسته، اسانس های روغنی و ساپونینونها است. عمدت ترین ساپونین آن گلیسرینیک اسید یا مولکول اسید گلیسرینیک (آلکیون) تشکیل شده است [۱۴]. گلیسرینیک اسید با توانایی مهار باکتری هلیکوپلوری در درمان زخم معده، مشکلات مخاطی معده و کاهش اسید معده موثر است. شیرین بیان بر سیستم غدد درون ریز بدن نیز تاثیرگذار است و مصرف آن ممکن است مقدار تستوسترون خون را کاهش دهد. همچنین تایید شده است که ریشه خشک شیرین بیان اثرات افزایش ترشح سروتونین و پروستاگلاندین ها در معده را داشته و اثرات ضد تورمی معده را از این طریق اعمال می کند. این گیاه همچنین به عنوان داروی مسکن در التهاب های پوستی و برای درمان اسپاسم، تورم و روماتیسم کاربرد دارد. خواص ضد سرطانی نیز برای این گیاه گزارش شده است [۱۵]. چربی شکمی یا چربی احتشایی یکی از عوامل اصلی سندروم متابولیک در شیرین بیان در پیشگیری از سندروم متابولیک موثر است [۱۶]. شیرین بیان در متابولیسم آستروئیدها با مکانیسمهای مختلف عمل میکند. مصرف عصاره شیرین بیان و گلیسرینیک اسید با جلوگیری از فعالیت ۱۱- بتاهیدروکسیژنان یک میتواند باعث کاهش چربی در انسان شود. [۱۷]. نتایج پژوهشی که به بررسی خواص دارویی شیرین بیان پرداخته، حاکی از آن است که این گیاه دارای ترکیبات کاهش دهنده چربی است [۱۸]. در پژوهشی دیگر که به بررسی تاثیر تمرینات هوایی بر ترشح آدیپونکتین در زنان جوان فعال پرداخته، نتایج نشان داد که ۱۲ هفته تمرین هوایی به طور قابل توجهی ترشح آدیپونکتین را افزایش می دهد [۱۹]. کرامر همکاران در سال ۲۰۰۷ با بررسی ادبیات پیشینه ورزش و آدیپونکتین و به این نتیجه رسیدند که

دارند [۵،۶]. چاقی موجب بیماری های زیادی مانند دیابت نوع ۲، بیماری های قلبی- عروقی، پرفشاری خون، بیماری کیسه صفراء، مشکلات تنفسی و حتی برخی از سلطان ها می شود [۸،۷،۶]. کاهش فعالیت فیزیکی و به تبع آن کاهش آمادگی جسمانی هم علت افزایش وزن و هم معلول آن است. فعالیت بدنی نه تنها روى کاهش شیوع بیماری های قلبی مؤثر است، بلکه روى میزان بروز سایر بیماری های جسمی و اختلال های روان شناختی و کیفیت زندگی نیز اثرگذار است [۹].

برای توازن در دریافت و مصرف انرژی سازگاری های متعدد و پیچیده هورمونی و عصبی اعمال می شود. این سازگاری ها بر اساس میزان ذخایر چربی بدن، متابولیسم انرژی و اشتها است [۸]. ورزش محرك قوی برای تنظیم هموستانز، توزیع و تعادل انرژی و محرك تغییرات متابولیسم و فعل کردن پاسخ های تنظیمی در حالت فعالیت های ورزشی جدید محسوب می شود. از این رو، تمام هورمون های درگیر در متابولیسم و هموستانز آن را تحت تاثیر قرار می دهد که آدیپونکتین یکی از این هورمون ها است [۱۰]. آدیپونکتین یکی از هورمون های شناخته شده در کنترل اشتها و وزن بدن است [۱۱]. آدیپونکتین از بافت چربی ترشح می شود و به سه شکل با وزن مولکولی زیاد (HMW)، متوسط (MMW) و کم (LMW) در جریان خون وجود دارد. این هورمون دارای اثرات ضد دیابتی، ضد التهابی و ضد آتروژنیک بوده و نقش اساسی در حفظ هموستانز گلوكز، تنظیم حساسیت انسولین و هموستانز انرژی بدن، بیماری های عروق کرونر و سندروم متابولیک دارد [۱۰،۱۲]. غلظت این هورمون رابطه معکوسی با درصد چربی بدن و تحمل گلوكز داشته و در افراد چاق، دیابت نوع ۲، بیماری های عروق کرونر و پر فشاری خون کاهش می یابد [۱۲]. هورمون یاد شده عمل تنظیم متابولیسم گلوكز و حساسیت انسولین را از طریق فعل کردن AMP Kinase می دهد [۱۱]. کاهش غلظت آدیپونکتین منجر به افزایش شیوع آتروسکلروز شده و به عنوان یک نشانگر برای پیش آمده بروز بیماری کرونری مورد توجه بسیاری از پژوهشگران علوم پزشکی و ورزشی قرار گرفته است. به همین دلیل، غلظت آدیپونکتین در پروتکل های مختلف ورزشی مورد ارزیابی قرار می گیرد [۱۱]. با توجه به ارتباط قوی ای که بین شاخص های التهابی از قبیل آدیپونکتین ها با بیماری های قلبی- عروقی وجود دارد، به نظر می رسد هر عاملی که باعث کاهش این شاخص ها به ویژه در افراد چاق شود، می تواند احتمال وقوع حادث قلبی- عروقی را کاهش دهد. متخصصین پزشکی ورزشی، روش های غیردارویی از جمله ورزش و فعالیت بدنی را برای کاهش چاقی و پیشگیری از بسیاری از بیماری ها مرتبط با آن پیشنهاد می کنند و انجام فعالیت های ورزشی منظم همواره به عنوان یک راه کار موثر و

برای شرکت در مطالعه انتخاب شدند. آزمودنی‌ها به صورت تصادفی به چهار گروه ده نفری تمرین هوایی فزاینده، گروه مصرف شیرین بیان، گروه ترکیبی (تمرینات هوایی فراینده به همراه مصرف شیرین بیان) و گروه کنترل تقسیم شدند. در شروع مطالعه از شرکت کنندگان خواسته شد تا هر ماده غذایی که در طول روز مصرف می‌کنند را برای مدت سه روز در پرسشنامه یادآمد غذایی یادداشت کنند. بر این اساس، میزان کالری دریافتی روزانه افراد محاسبه شد. همچنین به افراد توصیه شد رژیم غذایی معمولی خود را در طی دوره پژوهش، به ویژه در مراحل قبل از خون گیری رعایت کنند. در طول مدت دوره تمرین از آزمودنی‌ها خواسته شد تا از انجام سایر فعالیت‌های ورزشی پرهیز کرده و الگوی عمومی فعالیت‌های وابسته به سبک زندگی خود را به طور مستمر و ماهانه گزارش کنند تا بازخورد لازم برای حفظ کیفیت برنامه ارائه شود. این مطالعه از سوی کمیته اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان تایید شده است.

اندازه‌گیری‌های آنتروپومتریک

شاخص‌های آنتروپومتریک افراد شامل قد و وزن با حداقل لباس و بدون کفش اندازه‌گیری شد. قد آزمودنی‌ها توسط قدسنج سکا ساخت کشور آلمان با دقت ± 0.5 سانتی متر و وزن بدنه آن‌ها با ترازوی ساخت آلمان با دقت ۱/۰ کیلوگرم اندازه گرفته شد. شاخص توده بدنه با استفاده از فرمول تقسیم وزن (بر حسب کیلوگرم) بر مجدور قد (بر حسب متربیع) محاسبه شد. چاقی بر اساس نمودار وزن که شاخص توده بدنه، زیر $18/5$ لاغر، $18/5$ تا $24/9$ طبیعی، 25 تا $29/9$ افزایش وزن و 30 و بالاتر از آن به عنوان افراد چاق در نظر گرفته شده، مورد استفاده قرار گرفت [۲۰].

برنامه تمرینی

برنامه تمرینی هوایی فراینده شامل ۱۲ هفته و هر هفته سه جلسه به صورت یک روز در میان بود که به منظور رعایت ریتم شبانه روزی در ساعت معینی از روز بین ساعت ۶ الی ۷ در محل مجموعه ورزشی دانشکده علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی اصفهان برگزار می‌شد. تمرینات به این صورت بود که پس از ۱۰ دقیقه گرم کردن به وسیله راه رفتن سریع و حرکات کششی و دویدن آرام با $50-55$ درصد از ضربان قلب در هفته اول به مدت ۱۰ دقیقه شروع می‌شد و در هفته 12 به $70-75$ درصد از ضربان قلب بیشینه رسید. در پایان هر جلسه سرد کردن آهسته همراه با کشش به مدت ۱۰ دقیقه انجام می‌شد. مدت زمان تمرین در اواخر پژوهش به 30 دقیقه در هر جلسه رسید (جدول ۱).

ورزش با شدت کافی برای یک دوره بیشتر از ۲ ماه اثر سودمندی برآیدیونکتینهای دارد [۲۰]. با توجه به تاثیر شیرین بیان در کاهش چربی و درمان بیماری‌های مختلف و از آن جایی که تاکنون پژوهش علمی مستقیمی در خصوص تاثیر تمرینات فراینده هوایی توان با مصرف پودر ریشه این گیاه بر میزان هورمون کنترل کننده اشتها و آدیپونکتین و همچنین وزن بدن در خانم‌های چاق انجام نشده است، مطالعه حاضر با هدف شناخت توانایی‌های داروئی گیاه مذکور در کنار تمرین‌های هوایی روی این شاخص‌ها در خانم‌های چاق انجام شد [۲۱].

روش کار:

این مطالعه نیمه تجربی به صورت پیش و پس آزمون در سال ۱۳۹۵ در اصفهان انجام شد. نمونه آماری از بین زنان 30 تا 45 سال چاق مراجعه کننده به برخی از باشگاه‌های ورزشی شهر اصفهان انتخاب شدند. تعداد آزمودنی‌ها بر اساس مطالعات و پژوهش‌های قبلی تعیین شد. برای این کار، ابتدا با مراجعه به چند باشگاه ورزشی در سطح شهر اصفهان و از داوطلبان باشگاه‌ها در خصوص اجرای پژوهش اطلاع رسانی و از داوطلبان شرکت در پژوهش ثبت نام به عمل آمد. سپس بر اساس معیارهای ورود به مطالعه افراد واجد شرایط انتخاب شدند. مهم‌ترین معیارهای ورود به مطالعه شامل نداشتن بیماری‌های قلبی - عروقی، بیماری‌های اسکلتی - عضلانی، بیماری‌های متابولیکی محدود کننده فعالیت ورزشی، بیماری پرفشار خونی، ناشستن سیکل قاعده‌گی منظم و طبیعی، عدم مصرف قرص‌های ضد بارداری محتوی پروژستررون و نداشتن سابقه ورزشی منظم طی شش ماه قبل از پژوهش، ثابت بودن وزن طی سه ماه گذشته، مصرف نکردن داروهای کاهش دهنده گلوكز خون بود. از معیارهای خروج می‌توان به ایجاد عوارض جدی ناشی از مصرف شیرین بیان و مشکلات جسمی در حین انجام فعالیت ورزشی اشاره کرد. آزمودنی‌ها توسط پژشک مورد معاینه قرار گرفتند تا صحت سلامت آن‌ها به منظور شرکت در تمرینات مورد تایید قرار گیرد.

به منظور تعیین تقریبی میزان فعالیت بدنه آزمودنی‌ها از پرسشنامه فعالیت بدنه PAR-Q استفاده شد [۱۱]. آزمودنی‌ها اجازه داشتند در هر مرحله ای از پژوهش که تمایل به ادامه همکاری نداشتند، مطالعه را ترک کنند. قبل از شروع پژوهش، طی جلسه ای داوطلبان شرکت کننده با نوع، اهداف، روش اجرا، فواید و خطرات احتمالی پژوهش آشنا شده و رضایت نامه آگاهانه از هر یک از آزمودنی‌ها اخذ شد. در نهایت از بین 50 نفر داوطلب شرکت کننده در پژوهش 40 نفر که شرایط فوق را دارا بودند،

جدول ۱: برنامه تمرینی و افزایش زمان و حجم تمرین

زمان [min]	سرعت [m/min]	روزهای تمرین	زمان [min]	سرعت [m/min]	روزهای تمرین
۲۰	۲۳	۱۹	۱۰	۱۵	۱
۲۰	۲۴	۲۰	۱۰	۱۵	۲
۲۱	۲۴	۲۱	۱۲	۱۵	۳
۲۱	۲۵	۲۲	۱۲	۱۶	۴
۲۲	۲۵	۲۳	۱۳	۱۶	۵
۲۲	۲۶	۲۴	۱۳	۱۷	۶
۲۳	۲۶	۲۵	۱۴	۱۷	۷
۲۳	۲۷	۲۶	۱۴	۱۸	۸
۲۴	۲۷	۲۷	۱۵	۱۸	۹
۲۴	۲۸	۲۸	۱۵	۱۹	۱۰
۲۵	۲۸	۲۹	۱۶	۱۹	۱۱
۲۶	۲۹	۳۰	۱۶	۲۰	۱۲
۲۷	۲۹	۳۱	۱۷	۲۰	۱۳
۲۷	۳۰	۳۲	۱۷	۲۱	۱۴
۲۸	۳۰	۳۳	۱۸	۲۱	۱۵
۲۹	۳۱	۳۴	۱۸	۲۲	۱۶
۲۹	۳۱	۳۵	۱۹	۲۲	۱۷
۳۰	۳۲	۳۶	۱۹	۲۳	۱۸

-۷۰ درجه سانتی گراد تا زمان اندازه گیری منجمد شدند. پس از جمع آوری نمونه ها در مرحله پس آزمون و مطابق پیش آزمون، کلیه نمونه های خونی در یک روز از فریز خارج و آزمایش های مورد نظر در آزمایشگاه بر اساس پروتکل مربوطه اجرا شد. برای اندازه گیری میزان آدیوبنکتین پلاسمما از کیت آزمایشگاهی DRG ساخت کشور ژاپن و به روش الیزا، برای اندازه گیری گلوکز ناشتا از کیت شرکت پارس آزمون ساخت کشور ایران به روش فوتومتریک و برای اندازه گیری انسولین از کیت آزمایشگاهی Mercodia co ساخت کشور سوئد به روش آنزیم ایمونوآسی و برای اندازه گیری میزان مقاومت به انسولین از گلوکز ناشتا و مقدار انسولین از فرمول:

$$\text{HOMA-IR} = \text{BS}[\text{mmol/lit}] * \text{insulin}[\text{microunit/lit}] / 22.5$$

محاسبه شد [۲۲].

در پژوهش حاضر، گروه کنترل در طول دوره مداخله فقط پیگیری می شدند. پس از ۱۲ هفته مداخله در هر چهار گروه تمام متغیرها شامل وزن، شاخص توده بدنی، گلوکز و انسولین پس از ۲۴ ساعت از آخرین جلسه تمرین اندازه گیری شد.

تجزیه و تحلیل های آماری

نتایج به صورت میانگین \pm انحراف معیار ارائه شده اند. برای بررسی نرمال بودن توزیع داده ها از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شد. بعد از حصول اطمینان از نرمال بودن توزیع داده ها، از آزمون آماری t همبسته برای بررسی تغییرات

صرف مکمل شیرین بیان

مکمل شیرین بیان هر روز به مقدار ۳۰۰ میلی گرم پودر در یک کپسول بعد از هر وعده غذایی اصلی به مدت ۱۲ هفته به آزمودنی ها داده می شد [۱۷]. برای ساخت این کپسول ها، ابتدا ریشه گیاه شیرین بیان از عطاری خردباری و توسط اسانید گیاهشناسی دانشگاه موردن تایید قرار گرفت و سپس پوست قهقهه ای روی آن تا رسیدن به جسم زرد رنگ برداشته شد. آنگاه جسم زرد رنگ با آسیاب کاملآ پودر شده، سپس مقدار ۳۰۰ میلی گرم پودر با ترازوی حساس آزمایشگاهی وزن و در داخل پوسته های کپسول که قبلاً از داروخانه تهیه شده بود قرار داده و دهانه کپسول بسته شد.

اندازه گیری های بیوشیمیایی

خون گیری در دو مرحله، ۲۴ ساعت قبل از شروع اولین جلسه تمرین (پیش آزمون) و ۲۴ ساعت پس از آخرین جلسه تمرین یعنی پایان هفته دوازدهم (پس آزمون)، پس از ۱۲ ساعت ناشتابی شبانه و در حالت استراحت ساعت ۹ صبح توسط کارشناس آزمایشگاهی انجام گرفت. از هر آزمودنی پس از پنج دقیقه استراحت و به حالت نشسته به مقدار ۱۰ میلی لیتر از ورید قدامی دست چپ خون گرفته شد. خون ها در لوله های استریل وارد و سپس سرم به روش سانتریفیوژ (مدت ۱۰ دقیقه با ۳۰۰۰ دور در دقیقه) از پلاسما جدا شدند. پلاسماهای جدا شده در درجه حرارت

در آزمودنی های چهار گروه مورد مطالعه ارائه شده است. نتایج آزمون t همبسته نشان می دهد که میانگین آدیپونکتین، گلوکز و انسولین پس از آزمون در گروه های ترکیبی، تمرین هوایی و شیرین بیان کاهش معناداری نسبت به قبل از مداخله دارد ($P \leq 0.05$). نتایج بین گروهی نشان می دهد که تفاوت گروه ها در مورد این متغیرها معنادار نیست ($p \geq 0.05$). نتایج آزمون تی همبسته نشان می دهد که نمرات پس آزمون مقاومت به انسولین در گروه های ترکیبی، تمرین هوایی و شیرین بیان کاهش معناداری نسبت به قبل از مداخله دارد ($P \leq 0.05$)، ولی نتایج بین گروهی حاکی از تفاوت معنادار گروه ها در مورد این متغیر است ($P \leq 0.05$).

درون گروهی و از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه برای مقایسه اختلاف میانگین متغیرهای گروه های پژوهش در مراحل قبل و بعد از مداخله استفاده شد. کلیه آزمون های آماری به کمک نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ و در سطح معناداری کوچکتر از ۰.۰۵ انجام شد.

یافته ها:

ویژگی های آزمودنی ها از نظر سن، وزن، قد و شاخص توده بدنی در جدول ۲ ارائه شده است.

در جدول ۳ مقایسه گلوکز، انسولین، مقاومت به انسولین، آدیپونکتین، وزن و شاخص توده بدنی خون قبل و بعد از تمرین

جدول ۲: ویژگی های زنان چاق در گروه های مورد مطالعه

متغیرها	شاخص های آماری					
	p	کنترل	ترکیبی	شیرین بیان	تمرین	
		انحراف استاندارد \pm میانگین				
سن (سال)	.۰۴۵	۳۶/۲۸ \pm ۱	۳۷/۶۶ \pm ۵	۳۷/۳۶ \pm ۳۵	۳۷/۷۱ \pm ۱۵	
قد (سانتی متر)	.۰۳۹	۱/۵۵۰ \pm ۱۱	۱/۰۰ \pm ۵۶/۱۰	۱/۱۲ \pm ۵۸	۱/۰۰ \pm ۶۱/۱۳	
وزن (کیلوگرم)	.۰۶۱	۹۰/۷۰۳ \pm ۸/۰	۹۰/۳۵ \pm ۵/۷	۸۹/۳۴ \pm ۹۵/۷۵	۹۲/۰۰۳ \pm ۶۲	
شاخص توده بدنی (کیلوگرم بر مبنی بر قد)	.۰۰۸	۳۷/۲۴ \pm ۳۰/۶۱	۳۷/۲۴ \pm ۹۵/۷۴	۳۶/۲۴ \pm ۴۰/۳۷	۳۵/۱۱ \pm ۳۵/۸۴	

جدول ۳: مقایسه گلوکز، انسولین، مقاومت به انسولین، آدیپونکتین، وزن و شاخص توده بدنی خون قبل و بعد از تمرین در آزمودنی های چهار گروه مورد مطالعه

متغیرها	گروه ها					
	p	ترکیب	شیرین بیان	تمرین هوایی	کنترل	
		فراینده				
گلوکز mg/dL	.۰۵۳۶	۱۰/۶ \pm ۵۰/۷۵	۱۰/۲۹ \pm ۲۰/۷۳	۱۰/۱۸ \pm ۳۰/۶۰	۹۹/۱۱ \pm ۳۰/۰۸	پیش آزمون
	a ^b ۰/۷۱ \pm ۴۰/۵۳	a ^b ۹۶/۹ \pm ۲۰/۵۵	a ^b ۹۳/۱۱ \pm ۸۰/۳۶	a ^b ۱۰/۲۰ \pm ۱۰/۲		پس آزمون
انسولین (μIU/dL)	.۰۴۳۵	۹۲/۵ \pm ۱۵/۶۰	۸۸/۵ \pm ۸۰/۲۰	۹۱/۵ \pm ۳۰/۱۳	±۵/۹۰۴۳	پیش آزمون
	a ^b ۸۶/۵ \pm ۵۰/۴۵	a ^b ۸۵/۵ \pm ۳۵/۵۲	a ^b ۸۷/۴ \pm ۹۵/۷۱	۹۰/۶۰ \pm ۷		پس آزمون
مقاومت به انسولین	.۰۶۱۲	±۴۰/۷۲/۲۱	۶/۷۰۲ \pm ۶۰	۵/۱ \pm ۴۸/۳۶	۵/۱ \pm ۲۵/۶۲	پیش آزمون
	a ^b ۳/۹۵۱ \pm ۱۰/۸۶	a ^b ۳/۷۷۱ \pm ۱/۷۵	a ^b ۳/۱۰۶/۷۶	۵/۳۱۱ \pm ۲۰		پس آزمون
آدیپونکتین (میکروگرم بر میلی لیتر)	.۰۳۹۵	۱۰/۳۱ \pm ۳/۳۵	۱۰/۱۸ \pm ۳/۴۸	±۲۰/۱۰۳/۳۷	±۸۰/۹۳/۳۷	پیش آزمون
	a ^b ۵۱/۱۳۴/۳۳	a ^b ۳۲/۱۱۳/۹۲	a ^b ۱۲/۶۱۳/۸۵	۹/۹۵ \pm ۳/۳۶		پس آزمون

a معناداری در مقایسه با پیش آزمون در سطح $P \leq 0.05$

b معناداری پس آزمون در مقایسه با گروه کنترل در سطح $P \leq 0.05$

بحث :

فراینده هوایی توام با مصرف پودر گیاه شیرین بیان بر وزن بدن و هورمون های کنترل کننده اشتها انجام نشده است، پژوهش

با توجه به تأثیر گیاه شیرین بیان در کاهش وزن و از آن جائی که تاکنون پژوهش علمی مستقیمی در خصوص تأثیر تمرینات

است که می‌تواند بیانگر اثر آدیپونکتین در تنظیم کاهش آنزیم های کلیدی فرایند گلوکونوژن باشد که از تولید گلوکز کبدی جلوگیری می‌کند و بدین ترتیب اثر انسولین را تقویت می‌کند [۲۶]. اساسی‌ترین نقص در بیمارانی که مقاومت به انسولین دارند، مقاومت بافت‌های بدن به اعمال سلولی انسولین است. به طوری که بافت‌های هدف نمی‌توانند به غلظت‌های طبیعی انسولین خون پاسخ دهند. در این حالت سلول‌های بتای پانکراس مقدار انسولین بیشتری تولید کرده و میزان انسولین خون افزایش می‌یابد. در افراد مقاوم به انسولین تولید گلوکز کبدی افزایش می‌یابد، در حالی که مصرف گلوکز در عضلات اسکلتی کاهش می‌یابد. تمرینات ترکیبی، التهاب سیستمیک کاهش و عمل انسولین افزایش می‌یابد و شاخص مقاومت به انسولین در آزمودنی های چاق کاهش پیدا می‌کند. بدین ترتیب به علت افزایش واکنش پذیری بافت‌ها به انسولین، از مقدار انسولین سرمن کاسته می‌شود [۲۱]. رز و همکاران در مطالعه خود رابطه کاهش وزن و مقاومت انسولینی پس از ۱۴ هفته تمرین در زنان سالم را مورد بررسی قرار دادند. در گروه تمرین با کاهش وزن از دیگر گروه‌ها بیشتر بود. یافته‌های مطالعه نشان داد در مقایسه با سایر گروه‌ها شاخص مقاومت انسولینی تنها در گروه تمرین با کاهش وزن کاهش یافته است [۲۷]. کلی و همکاران در یک پژوهش نشان دادند که حساسیت به انسولین مربوط به تغییرات در ترشح آدیپوکین‌ها به خصوص آدیپونکتین می‌شود [۱۹]. مقاومت به انسولین و اختلال متابولیسم گلوکز یک روند ترجیحی است که با زیاد شدن بیش از حد وزن و چاقی شروع می‌شود. مقاومت به انسولین پایه مرکزی سندروم متابولیک در نظر گرفته شده است. مطالعات نشان داده اند که تمرین هوازی باعث بهبود هموستاز گلوکز و افزایش حساسیت به انسولین می‌شود [۲۸ و ۲۹]. کلی و همکاران در پژوهش خود نشان دادند رژیم غذایی با شاخص گلایسمیک پایین در ترکیب با ورزش موجب بهبود حساسیت به انسولین می‌شود [۱۹]. سلیم و همکاران بیان کردند مصرف شیرین بیان در دوز کم که به عنوان عامل ضدپیپیدمی شناخته می‌شود، دارای فعالیت محافظتی در برابر کبد است و یک عامل ضد هیبریگلیسمی است که با نتایج پژوهش ما هم خوانی دارد [۳۰]. انسولین و تمرینات ورزشی از طریق دو مسیر جداگانه باعث بهبودی مقاومت انسولین و افزایش نفوذپذیری گلوکز به درون سلول‌های عضلانی می‌شود. انسولین بعد از ترکیب با رسپتور خود ماده سوبسترای گیرنده انسولین-۱ IRS-1 را فسفریله می‌کند که آن نیز موجب فعال کردن Akt-PI-3Kinase و پروتئین TBC1D1 و در نهایت موجب سنتز و افزایش حامل گلوکز GLUT4 می‌شود. اما ورزش با افزایش یون کلسیم، ایجاد تغییرات

حاضر با هدف بررسی اثرات پودر این گیاه بر میزان غلظت آدیپونکتین، انسولین و مقاومت انسولین در خانم‌های چاق انجام شد.

چاقی به ویژه چاقی مرکزی با افزایش خطر ابتلا به دیابت، بیماری کرونر قلبی، سرطان و مرگ و میر همراه است. برخی از عوارض چاقی با کاهش وزن معکوس می‌شوند. حفظ کاهش وزن یک چالش است [۱۸]. در مطالعه حاضر، اثر تعاملی تمرین هوازی و مصرف شیرین بیان بر میزان غلظت پلاسمایی آدیپونکتین و مقاومت به انسولین در زنان چاق مورد بررسی قرار گرفت. بر اساس اولین یافته پژوهش حاضر، ۱۲ هفته تمرین هوازی فراینده، مصرف شیرین بیان و ترکیبی از دو شیوه فوق باعث افزایش آدیپونکتین زنان چاق به طور معنادار شد. با توجه به این که غلظت اسیدهای چرب پلاسمایی بر میزان غلظت پلاسمایی آدیپونکتین تاثیر تنظیمی مشبّت دارد، از این رو، این احتمال وجود دارد که تمرین هوازی فراینده بتواند با افزایش میزان لیپولیز در بافت چربی، مقادیر پلاسمایی اسیدهای چرب و گلیسرول را افزایش داده و بدین ترتیب آدیپونکتین در فضای بین سلولی نیز افزایش یابد. بنابر این، یکی از مداخله‌های رفتاری موثر بر آدیپونکتین اجرای فعالیت بدنی است [۱۱، ۱۹]. از طرف دیگر، پژوهش‌ها نشان داده اند که افزایش آدیپونکتین پلاسمایی می‌تواند ناشی از کاهش وزن، کاهش شاخص توده بدنی و چربی بدن باشد [۲۱]. مشابه با نتایج پژوهش حاضر، اولیری و همکاران افزایش معنادار غلظت آدیپونکتین پس از ۱۲ هفته تمرین هوازی در مردان میان سال را گزارش کردند [۲۲]. این یافته‌ها در زمینه تمرین هوازی با یافته‌های سالادو و همکاران هم راستا بوده است. آن‌ها بیان کردند که ۱۰ تا ۲۰ درصد افزایش وزن بدن در افراد چاق به طور معناداری افزایش بیان آدیپونکتین را به دنبال دارد. از طرف دیگر، ساهاطور و همکاران در پژوهش خود هیچ گونه افزایشی در مقدار آدیپونکتین پس از شش ماه تمرین مشاهده نکردند که مخالف با یافته‌های پژوهش حاضر است [۲۳]. مطالعه دیگری که توسط تومیناکا و همکاران انجام شده است، نشان داد ۳۰۰ میلی گرم مصرف شیرین بیان در روز باعث کاهش چربی احتشائی پس از ۳ ماه می‌شود [۲۴]. در مطالعه ارمانیا و همکاران مصرف ۳/۵ گرم در روز ریشه شیرین بیان، بعد از هشت هفته، شاخص توده بدنی را در افراد وزن طبیعی تغییر نداد. آن‌ها پیشنهاد کردند که اثرات مثبت شیرین بیان ممکن است به خاطر طعم قوی آن باشد که می‌تواند باعث کاهش مصرف غذا و اشتها شود [۲۱]. این نتایج تا حدود زیادی با نتایج بل و همکاران مغایرت دارد. این پژوهشگران بیان کردند که مصرف شیرین بیان به مدت هشت هفته روی بافت چربی تاثیر معناداری ندارد [۲۵]. همه یافته‌های دیگر پژوهش حاضر، کاهش مقاومت به انسولین متعاقب مداخله‌های پژوهش

تمرین هوایی فزاینده از طریق افزایش متابولیسم چربی و کاهش بافت چربی و مصرف شیرین بیان از طریق مهار مونوآمین اکسیداز احتمالاً می‌تواند باعث افزایش میزان آدیپونکتین پلاسمما و بهبود مقاومت به انسولین شود. با توجه به نتایج به دست آمده در این پژوهش و از آن جایی که مدت و شدت دو عامل مؤثر در کاهش بافت چربی هستند، پیشنهاد می‌شود برای کسب نتایج بهتر در مورد تأثیر تمرینات هوایی، مصرف مکمل شیرین بیان و ترکیبی از آن‌ها بر میزان آدیپونکتین پلاسمما پژوهشی با مدت زمان طولانی تر و یا تعداد تکرار بیشتر در هفته انجام گیرد.

تشکر و قدردانی:

بدین وسیله نویسنده‌گان این مقاله از معاونت آموزشی و پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان برای همکاری و تامین هزینه انجام پژوهش سپاسگزاری می‌نمایند.

تعارض منافع:

بدین وسیله نویسنده‌گان اعلام می‌دارند که هیچ گونه تضاد منافعی در خصوص مطالعه حاضر وجود ندارد.

در نسبت ROS و فشارهای مکانیکی موجب فعال شدن پروتئین AS160 می‌شود که آن نیز باعث تحрیک در سنتز و افزایش GLUT4 می‌شود [۱۹]. با توجه به اثر شناخته شده ترکیب شیرین بیان از قبیل قندهای مختلف، فلاونونوئیدها، استرول‌ها، اسیدهای آمینه، صمغ و نشاسته، اسانس‌های روغنی و ساپونین‌ها به عنوان مونوآمین اکسیداز، میزان اپی نفرین و سروتونین در بدن افزایش می‌یابد و از آن جا که اپی نفرین تأثیر قوی بر تحрیک گلیکوژنولیز کبدی دارد و در نتیجه باعث رهایش قند خون می‌شود، می‌توان نتیجه گرفت که این اثر اپی نفرین باعث تحрیک انسولین و متعاقب آن کاهش قند خون، وزن بدن و احتمالاً افزایش آدیپونکتین شود [۲۸]. آزمایشات بالینی محدودی در مورد اثرات ضد چاقی مکمل شیرین بیان یا اجزای فعال آن وجود دارد.

نتیجه گیری:

اثرات تمرین بر میزان آدیپونکتین و مقاومت به انسولین متفاوت است و این تفاوت ناشی از تفاوت در شدت تمرین، نوع تمرین، جنسیت، سن و عوامل فیزیولوژیکی افراد است. ولی به طور کلی

References:

- Amidi Mazaheri M, Hosseini M. prevalence of underweight, overweight and obesity among high school girls high school girls In Isfahan. J Health system research. 2010; 6 (1): 1-6 [Persian].
- Taheri F, Kazemi T, Chankandi T, Namakink , Zardast M, Biyari B. Prevalence of overweight, obesity and central obesity among elementary school Children in Birjan East sci. 2013; 13(2):157-61.
- Mirzaeian S, fakhri M, Hosseini R ,Hassanzadeh A. Association between duration of breastfeeding and subsequent overweight and obesity in Female adolescents. Iranian J Nutrition Sci & Food technology. 2011; 6(2) : 65-74 [Persian].
- Moghimi Dehkordi B, Safaei A, Uahedi M, Pourhoseingholi MA, Pourhosengholi A, Zali MR. The prevalence of obesity and its Associated Demographic Factors in Tehran ,Iran. J Health Development. 2012; 1 (1): 22-30 [Persian] .
- Taheri F, Zangoie M, kazemi T, Zangoifard M, Movahed Fazel M. Prevalence of overweight and obesity in 11-15 years old (Mid- school) students in Birjand 2005. Modern care J. 2011; 8(2):58-64[Persian] .
- Veghari GR, Rahmati R. The prevalence of obesity in primary schools of Golestan Province of Iran. Payvard salamat. 2011; 5(4): 24-31. [Persian].
- Yahail M, samadanian F, Hosseini M, Azadbabakht L. prevalence of overweight, Obesity and central obesity among students of school of medicine in Isfahan. Health system research. 2013; 9 (4): 421-9 [Persian] .
- Hajjani M, Kargar jahromi H, Kargar jahromi Z, Khabbaz kheameh Z. The effect of 4-week treatment with The aqueous extract of Dactyl orhiza maculate roots on serum Leptin Levels and body weight in male rats. Par j med sci. 2015; 12(4): 9-14 [Persian].
- Pasdar Y, Niazi P, Darbandi M, Khalvandi F, Izadi N. Effect of Physical Activity on Body Composition and Quality of Life among Women Staff of Kermanshah University of Medical Sciences in 2013. J Rafsanjan Univ Med Sci. 2014; 14(2): 99-110. [Persian]
- Ahmadian S, Khodamoradi A, Ebrahim K, Hedayati M. Effects of Resistance Exercise Intensity on Adipokines and Insulin Resistance Index, Iranian Journal of Endocrinology and Metabolism, 2010; 12 (4):428-432.[Persian] .
- .Avazpor S, Kalhoran JF, Allah Amini H. Effect of 8 weeks of High intensity interval Tranining on plasma Level of Adiponectin and Leptin in overweight Nurses. Novelty in Biomedicine. 2016; 3: 87-92.
- Kadowaki T,Yamauchi T,Kubota N, Hara K, Ueki K, Tobe K. Adiponectin and adiponectin receptors in insulin resistance, diabetes, and the metabolic syndrome. J Clin Invest. 2006; 116: 1784-92.
- Artinian NT, Fletcher GF, Mozaffarian D, Kris-Etherton P, Van Horn L, Lichtenstein AH, etal. Interventions to promote physical activity and dietary

- lifestyle changes for cardiovascular riskfactor reduction in adults a scientific statement from the American Heart Association. *Circulation.* 2010; 122(4): 406-41.
14. Akhundzadeh S. Encyclopedia of Iranian Medicinal plants. Institute of Medicinal Plants. Jahad-e Daneshgahi. 2000; 213.
 15. Kelley G, Kelley K. Effects of Exercise and physical activity on homocysteine in adults: A meta-analysis of randomized controlled trials. *J Exercise Phys.* 2014; 11[5]: 12-23.
 16. Li YJ, Chen J, Li Y, Li Q, Zheng YF, Fu Y and Li P. Screeing and haracterization of natural antioxidants in four glycyrrhiza species by liquid chromatography coupled with electrospray ionization quadrupole time of flight tandem mass spectrometry. *J Chromatogr A.* 2011; 1218 [45]: 8181 - 91.
 17. Asl MN, Hosseinzadeh H. Review of pharmacological effects of Glycyrrhiza sp. and its bioactive compounds. *Phytother Res.* 2008; 22(6): 709-24.
 18. Rita S, patarao A, wilford wayne lault B, Maria paula M. Assessment of methods and indexes of insulin sensitivity. *Revista portuguesa de Endocrinologia, Diabetes e metabolism.* 2014; 9 (1): 65-73.
 19. Rashidlamir A, Gholamian S, Ebrahimi A, Seyyedalhoseyni M, Effect of Regular Aerobic Exercise on Plasma Levels of Resistin and Adiponectin in Active Young Females. *J Mazand Univ Med Sci* 2013; 23(101): 67-76 (Persian).
 20. Kraemer RR, Castracane VD. Exercise and humoral mediators of peripheral energy balance: ghrelin and adiponectin. *Exp Biol Med.* 2007; 232(2):184-194.
 21. Armanini D, De Palo CB, Mattarello MJ, Spinella P, Zaccaria M, Ermolao A, et al. Effect of licorice on the reduction of body fat mass in healthy subjects. *J Endocrinol Invest.* 2003; 26(7): 646-50.
 22. O'Leary VB, Jorett AE, Marchetti CM, Gonzalez F, Phillips SA, Ciaraldi TP, et al. Enhanced adiponectin multimer ratio and skeletal muscle adiponectin receptor expression following exercise training and diet in older insulin-resistant adults. *American Journal of Physiology-Endocrinology and Metabolism.* 2007; 293(1): E421-7.
 23. Salas-Salvadó J1, Bulló M, García-Lorda P, Figueredo R, Del Castillo D, Bonada A, et al. Subcutaneous adipose tissue cytokine production is not responsible for the restoration of systemic inflammation markers during weight loss. *Int J Obes.* 2006; 30(12):1714-20.
 24. Tominaga Y, Mae T, Kitano M, Sakamoto Y, Ikematsu H, Nakagawa K. Licorice flavonoid oil effects body weight loss by reduction of body fat mass in overweight subjects. *Journal of Health Science.* 2006; 52(6):672-83.
 25. Bell ZW, Canale RE, Bloomer RJ. A dual investigation of the effect of dietary supplementation with licorice flavonoid oil on anthropometric and biochemical markers of health and adiposity. *Lipids in health and disease.* 2011; 10(1):29.
 26. Lakka T, Laaksonen D. Physical activity in prevention and treatment of the metabolic syndrome. *Applphy siol Natr Metab.* 2007; 32: 76-88.
 27. Ross R, Janssen I, and Dawson J. Exercise-induced reduction in obesity and Insulin resistance in women: a randomized controlled trial. *Obes Res.* 2004; 12: 789-798.
 28. Mul JD, Stanford KI, Hirshman MF, Goodyear LJ. Regulation of Carbohydrate Metabolism , *Prog Mol Biol Transl Sci.* 2015; 135: 17-37.
 29. Piry M, Akbary A. Effect of Aerobic Exercise on Plasma Adiponectin Levels and Insulin Resistance in Men with Down Syndrome. 2014; 2(12):14.
 30. Saleem Mohammad, Mohammad AAW, Al-Tameemi JA and Ghassan MS. Biological study of the effect of licorice roots extract on serum lipid profile, liver enzymes and kidney function tests in albino mice. *AJB.* 2011;10 (59):12702 – 6.

Comparison the effects of 12 weeks increasing aerobic exercise & licorice consumption on adiponectin levels in blowsy women

Maryam ghasemi hemami¹, Farzaneh Taghian^{2*}

Received: 2018.05.31

Revised: 2019.02.04

Accepted: 2019.03.16

1. MSc, Department of Physical Education and sport Science, Isfahan (Khorasgan) branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran

2. PHD, Department of Physical Education and sport Science, Isfahan (Khorasgan) branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran

Pars Journal of Medical Sciences, Vol.16, No.4, Winter 2019

Pars J Med Sci 2019;16(4):30-38

Abstract:

Introduction:

Adiponectin is a newly discovered adipocin that is secreted by adipocytes and its reduction is a major contributor to obesity-related diseases, including insulin resistance and cardiovascular disease. The purpose of this study was to compare the effect of 12 weeks of increasing aerobic exercise and consumption of glucose on adiponectin and insulin resistance in obese women.

Materials and Methods:

This research is a quasi-experimental, pre-test and post-test with control group. Forty obese women with a mean age of 37.9 ± 7.12 years, weight 90.8 ± 3.71 kg, and body mass index of 36.75 ± 2.39 kg/m² were selected and randomly divided into four equal groups including three the experimental group (aerobic training group (10 people), the licorice consumption group (10), the combined group (aerobic training and licorice consumption) (10) and the control group (10). An initial blood sample of 10 ml of anterior vein of the subjects was taken to measure adiponectin, glucose, insulin and insulin resistance. Then Subjects in the training group participated in an increased aerobic training program of 12 weeks, 3 sessions per week (10 to 30 minutes using treadmill). Licorice consumption group consumed a capsule containing 300 mg of licorice root powder for 12 weeks every day after a meal. The combined group combines an aerobic training and licorice consumption. The control group did not participate in any regular training program during the study. After 12 weeks, all variables again were measured in four groups. For comparing the variables among the groups, one-way ANOVA and also for intra-group comparisons of Associate t-test was used. The significance level was considered to be $P \leq 0.05$.

Results:

The results showed that plasma adiponectin level significantly increased in all three experimental groups, while insulin resistance, body weight and body mass index decreased ($P < 0.05$). Meanwhile, these indices in the control group had not changed.

Conclusion:

It can be concluded that these exercises, along with the use of licorice to lower body weight and improve insulin resistance in obese women, can be used.

Keywords: increasing aerobic exercises, licorice, plasma adiponectin, Insulin resistance

* Corresponding author Email: F_taghian@yahoo.com